

A detailed illustration of a young girl with reddish-brown hair and blue eyes. She is holding a clear glass sphere in front of her face. Inside the sphere, a smaller, inverted image of her face is visible, wearing a red and white striped shirt. The background is a dark, textured blue.

LAIA
FÀBREGAS
El silenci
dels astronautes

Laia Fàbregas

El silenci dels astronautes

Premi Joanot Martorell

Edicions 62

Barcelona

Aquesta obra ha estat guardonada amb el XLV Premi Joanot Martorell de narrativa 2023, convocat per l'Ajuntament de Gandia i atorgat per un jurat compost per Pilar Beltran, Martí Domínguez, Valèria Gaillard i Víctor Labrado.

© Laia Fàbregas Ferrús, 2023

*La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor:
La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals perquè sosté l'ecosistema de qui escriu
i de les nostres llibreries.*

*En comprar aquest llibre contribuïu a mantenir aquest ecosistema viu i en creixement.
A Grup62 agraiem que ens ajudeu a donar suport així a l'autonomia creativa d'autores i autors perquè
puguin continuar desenvolupant la seva funció.*

*Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessiteu fotocopiar o escanejar
algun fragment d'aquesta obra. Podeu contactar amb CEDRO a través del web www.conlicencia.com
o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.*

Primera edició: novembre del 2023

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.
Diagonal, 662-664. 08034 Barcelona
info@grup62.com
www.edicions62.cat

Fotocomposició: Grup62

DIPÒSIT LEGAL: B. 18.284-2023
ISBN: 978-84-297-8149-6

RITA

La Rita seu al banc del pati de l'escola. El seu banc. Les cames li pengen, no li arriben a terra. Es mira les vambes vermelles que es mouen dibuixant cercles. Quan se'n cansa, aixeca la mirada i busca la Jana i la Bet a través de la membrana de la seva bombolla de protecció. Les veu al fons del pati, juguen a inventar-se una coreografia. Ballen. Canten *telmi guat iu guant, guat iu rili rili guant*.

A la Rita li agradaria poder ballar al seu costat, en silenci, deixant-se anar, seguint cada moviment, sense dir res, sense obrir la boca. Però està atrapada en aquesta bombolla que no li deixa fer el que fan els altres.

La Jana i la Bet han acabat el ball i s'han assegut al costat de la Rita, a la distància que toca. A elles ja no cal que els estengui un braç per recordar-los la fragilitat de la membrana. Sempre respecten l'espai. Un cop s'han assegut, miren la Rita i li somriuen. Ella els torna una mirada freda, sense moure ni un múscul de la cara.

La Bet mira de reüll la Rita mentre diu:

—La meva mare m'ha dit que la setmana que ve vindrà un nen nou a la classe.

—Un altre nen? —diu la Jana—, no hi cabrà.

—És un nen especial.

La Rita les escolta i pensa: «Com d'especial deu ser? Què té? Què li passa? Potser també té una bombolla de protecció, com jo». Tot i tenir tantes preguntes, no diu res. Perquè si digués alguna cosa, qualsevol paraula, si la seva boca deixés escapar qualsevol so, per més suau que fos, la bombolla es desintegraria i deixaria la Rita a la intempèrie. I es moriria a l'instant.

—Què li passa? —demana la Jana—. Per què és especial?

I la Rita somriu per dintre, perquè torna a passar el mateix de sempre: quan a ella se li acut alguna cosa que voldria dir o preguntar, sovint ja hi ha algú altre que ho fa en lloc d'ella. Per tant, no és tan greu estar tancada a la bombolla i no dir mai res. Sovint el que cal no és tant parlar, sinó escoltar.

—No sé què li passa —diu la Bet.

—Potser és cec —fa la Jana.

—O sord.

—O potser és autista.

—Potser no pot caminar —s'inventa la Bet. I la Jana diu, rient:

—Un nen sense cames?

—No: un nen amb cames, que potser no li funcionen.

La Rita es perd imaginant un nen amb les cames flonges, com si fossin de goma, que no es pot posar dret. Mentrestant, la Jana i la Bet fan broma. Que si el pobre nen porta croses (tot i que no diuen croses, diuen «pals d'aquests per caminar») o que si s'arrossega com una sargantana. Continuen parlant, s'aixequen del banc, enfilen cap a la classe, deixen la Rita allà sola asseguda i ni tan sols es tomben a mirarla. Però no passa res, perquè és normal que se n'oblidin, que era al seu costat. Quan no dius mai res, el silenci es converteix en un escut que et fa invisible. I la gent s'oblida de tu.

ANNA

Arribo a casa amb el cap com un timbal després d'una bronca amb la Jojo que m'ha agafat amb la guàrdia baixa i sense paraules per tornar-m'hi i compto fins a deu abans d'obrir la porta. Entro i encaixo com puc els crits de la Rita que em rebenten els timpans, penjo la bossa al penjador de l'entrada, les claus al ganxet dels clauers, i amb prou feines em puc treure l'abric que la Rita ja ve corrents cap a mi i m'abraça i em comença a demanar coses: que tinc set, que tinc gana, que vull dibuixar, que vull mirar la tele, que vull seure a la teva falda i que mama que t'he dit que tinc set, tinc set, tinc set, tinc set! Li ompló un got d'aigua fins a la meitat i, mentre l'hi dono, li dic que l'agafi amb les dues mans perquè si l'agafa amb una de sola potser se'l tirarà per sobre i, mentre ofega les paraules amb l'aigua, aprofito per anar fins a l'habitació i dir hola a la Mila, i la Mila està llegint i aixeca la vista i em mira i ja li veig a la cara que em dirà allò de sempre, que mama, la Rita no em deixa tranquil·la, i que mama, la Rita m'atabala i que mama, la Rita no em deixa llegir i que li diguis que calli. I ho diu i jo li dic que ara, en aquest precís moment, hi ha silenci, que ara la Rita no diu res de res, però la Mila sap que jo sé que, des que han arribat

de l'escola, la seva germana petita no ha callat ni un moment i jo sé que ella s'està mossegant la llengua per no dir-me que la Rita és insuportable. Però també sé que la Rita no és insuportable, que el que passa és que quan torna de l'escola i finalment pot sortir de la seva bombolla, no ho pot evitar, sempre fa el mateix, és com una llauna de coca-cola que s'ha passat tot el dia rebent sacsejades i que quan arriba a casa per fi pot obrir la llengüeta i és quan surt tot com un cavall desbocat. I el cavall ho destrossa tot i ens esgota, a la Mila, al Pau i a mi, i ja no sabem què fer perquè la nena només té set anys i esperem que amb el temps li passarà, però mentrestant la Mila no en té cap culpa i tampoc ho hauria de patir, així que no dic res més, li faig un petó i sento que la Rita crida des del menjador que té gana. Surto de l'habitació abans que la Rita s'hi apropi i torni a atabalar la Mila i vaig cap a la cuina per preparar-li un plàtan tallat a trossets, que li dono perquè se'l mengi a poc a poc, mentre no para de xerrar de tot el que vol fer aquesta tarda a casa abans d'anar a dormir, i diu que vol fer una manualitat amb boletes de porexpan, que vol dibuixar un meteorit, que vol bufar bombolles de sabó, que vol que llegim un llibre juntes, que vol jugar al Qui és qui, tantes coses que les dues sabem que és impossible de fer-les totes, i també sabem que el que ve ara és aquella discussió nostra de sempre en què jo li demano per quina cosa vols començar i ella no ho sap perquè el que li passa és que no sap què vol. I de fet l'únic que vol és parlar i que jo l'escolti i tant és què acabem fent aquesta tarda. I jo avui ja no puc aguantar més crits ni discursos inconnexos que ja n'he tingut prou a la feina i aprofito els segons de silenci que fa el plàtan mastegat a la seva boca per dir-me que he d'aguan-

tar una estoneta més fins que passi el pic de la tempesta de la Rita. Perquè després del pic les coses es calmen i llavors potser fins i tot em fa una abraçada tranquil·la i silenciosa que em doni la força que necessito per enfrontar-me demà amb la Jojo.

DAVID

PRIMER ACTE

(Escenari buit en penombra. Només hi ha una incubadora al centre de l'espai. Entren quatre PROFESSIONALS SANITARIS molt a poc a poc sense fer gens de soroll. Els dos últims tiben una llitera on jau una dona embarassada. Caminen vigilant on posen cada peu, com si evitessin un camp de mines. No es diuen res, no es miren. S'aturen al costat de la incubadora i es disposen de dos en dos als costats de la llitera.)

El PROFESSIONAL SANITARI I aixeca el dit polze. Es miren els uns als altres sense moure el cap. El PROFESSIONAL SANITARI I torna a abaixar el braç molt a poc a poc. Esperen aturats, cadascú al seu lloc, amb la vista a l'infinit.

Entra la PSICÒLOGA. S'atura en un extrem de l'escenari.)

PSICÒLOGA La dona de la llitera ja sap què ha de passar, i està ben preparada.

(Els PROFESSIONALS SANITARIS continuen aturats, com estatues, esperant.)

PSICÒLOGA Ara mateix, aquesta dona recorda com fa unes

hores que s'ha dutxat i netejat a consciència amb el desinfectant que li va donar el doctor. Ha menjat aliments esterilitzats i s'ha deixat embolicar en llençols estèrils, com si fos una mòmia.

(Silenci. Ningú es mou.)

PSICÒLOGA Ja han passat cinc minuts. La dona es pregunta quants en deuen faltar.

Recorda l'estona que l'han tingut a l'altra sala i el desinfectant que li han posat a la panxa. Com regalimava i li feia pessigolles, i com les pessigolles han deixat pas al dolor, després que li raspessin la pell tanta estona.

(El PROFESSIONAL SANITARI 2 mou lleugerament un peu i reequilibra el cos. Tots el miren com si aquest gest insignificant pogués tirar per terra tot l'esforç fet fins ara, també la PSICÒLOGA. Però no passa res més. I les mirades es relaxen.)

PSICÒLOGA Ja han passat deu minuts.

La dona sap que ho fa perquè cal fer-ho. I sap que encara hi ha possibilitats que tot surti bé i possibilitats que tot es converteixi en un malson. Un altre malson.

(Silenci.)

PSICÒLOGA Mai li havia costat tant esperar uns minuts, mai el temps se li havia fet tan elàstic, tan irresolublement llarg. Tan insuportable. I mentre ha d'esperar, pensa en el bebè que es va morir i en el bebè que ha de néixer i es diu que ha de mirar cap al futur i oblidar el que s'ha perdut pel camí. I mentre li ballen tots aquests

pensaments al cap, ja han passat els quinze minuts eterns.

(Els PROFESSIONALS SANITARIS es miren sense moure ni un múscul encara. El PROFESSIONAL SANITARI 3 es mou molt lentament per alçar el dit polze. A continuació es posen en marxa, amb fermesa i sense córrer. Escenifiquen una cesària.)

PSICÒLOGA Vuit mans alhora.

Com si fos l'engranatge d'un rellotge suís.

Desinfectant, bisturí, tall, retenidors, gases, tall, gases, bossa, criatura.

I després de conèixer el món durant només uns segons, la criatura passa de l'escalfor d'un úter que l'ha protegit nou mesos a l'espai d'una bombolla de plàstic estèril. Tanquen la bombolla i l'equip s'exclama i es congratula del resultat d'aquella coreografia.

(Els PROFESSIONALS SANITARIS 1 I 2 fiquen el nounat a la incubadora i empenyen la taula on resta fins a sortir de l'escenari.)

Els PROFESSIONALS SANITARIS 3 I 4 es queden a cosir el tall de la panxa de la dona.)

PSICÒLOGA Ha començat una vida única i irrepetible.

Una personeta que canviarà el món.